

Дејан В. Поповић

Ваљево

dejan.popovic0@gmail.com

ИНВАЛИДСКА ПОТПОРА РАДИВОЈА ТЕШИЋА ИЗ СЕЛА ЛЕСКОВИЦА

Айсџиракџи: У раду се говори о јунаку Солунског фронта Радивоју Тешићу из села Лесковица. Приликом борби на македонском ратишту са Бугарима овај редов положио је свој живот на олтар отаџбине. Тема рада везана је за њега и оца му Радомира, који покушава да од државе добије инвалидску потпору за свог палог сина. Приказано је и тешко питање инвалидских потпора у поратној Србији као и законодавство везано за њих.

Кључне речи: ратне активности Радивоја Тешића, молба Радомира Тешића, инвалидска потпора, законодавство, Суд, жалба, одбијање од инвалидске потпоре

Радивој Тешић рођен је 27. маја 1893. године у селу Лесковице, у сиромашној породици од оца Радомира и мајке Данице Тешић.¹ Радомир и Даница били су тежаци, а од деце имали су и старијег сина Крстивоја и две млађе кћери Наталију и Маргиту.² Породица се издржавала од око 5 хектара земље, која је већим делом била слабог квалитета, састављена од вртача. Да би повећала приходе, породица је, 1911. године, купила ливаду од Пантелије Крсмановића на којој се бавила земљорадњом и воћарством.

---

¹ Међуопштински историјски архив Ваљево (у даљем тексту МИАВ), Фонд: Суд општине Ваљево (у даљем тексту ОС), 1920. година, разне фасцикуле, дел. бр. Ф-5-92/20. Радивој је заведен у протоколу рођених Ђелијске цркве под редним бројем 101.

² Крстивој је рођен 1887. године, ожењен је био Станојлом и имао је сина Миљинка старог четири године. Млађи брат Радивој није био жењен и живео је у задрузи, као и две сестре Наталија (рођена 1897) и Маргита (рођена 1901). Мајка Даница умрла је у току Првог светског рата 1917. године – нап. аут.

Старији брат Крстивој учествовао је у оба балканска рата. Када је, јула 1914. године, објављена мобилизација, оба брата, Крстивоје и Радивој, као војници првопозивци, позвани су да бране земљу и уврштени су у Дринску дивизију. Радивој је мобилисан у прву чету трећег батаљона V пука, борио се у Церској бици и бици на Гучеву, 1914. године, а у јесен исте године на Колубари. Октобра 1915. године, Радивој се налазио на дунавском ратишту, да би се, у јесен-зиму 1915, са јединицом повлачио преко Косова, Црне Горе и Албаније до Јонског мора. Преко Крфа, пребачен је на Солунски фронт, где је учествовао у бици на Кајмакчалану, 1916. године. Септембра 1918, учествовао је у пробоју Солунског фронта и у бици код Црне реке.³ О његовој храбрости и јунаштву говори и писмо команданта I армије, војводе Петра Бојовића које ћемо дати у целости:

НАРЕДБА А. Ђ. бр. 39469

Команданти I армије за све јединице и установе I армије, 4. јануара 1919, Нови Сад

„Редов I. четџе 3. батаљона V пешадијског пука „Краља Милана“ Радивоје Р. Тешић одликовао се храбрим делима:

а) 3. септембра 1918. приликом напада и освојења Градешничке Косе (К 1010) први је ускочио у непријатељски ров у тренућу кад се непријатељ припремао за контранпад и дацио у непријатељске редове неколико бомби, чиме га је збунио и поколебао да изврши напад. Тај моменат искористили су наши први нападни

³ Светомир Г. Николић, *Рајновање Пешић пешадијског пука „Краља Милана“ 1912-1920*, стр. 54-246, Колубара, Ваљево, 1998; *Велики рат Србије за ослобођење и уједињење Срба, Хрватиа и Словенаца*, стр.126-131, 202-205, 370-372, 457-460, XVII књига, Штампарска радионица Министарства војске и морнарице, Београд, 1929; *Велики рат Србије за ослобођење и уједињење Срба, Хрватиа и Словенаца*, стр.58-65, 135-140, 198-205, 254-262, 356-367, 498-509, 531-540, XVIII књига, Штампарска радионица министарства војске и морнарице, Београд, 1930; *Историја српског народа VI-2*, стр. 46-48, 75-80, 95-102, 107-115, Српска књижевна задруга, друго издање, Београд, 1994; Саво Скоко, Петар Опачић: *Церска бијка и војвода Стейа*, стр. 47-108, Историјски архив Крушевац, Крушевац, 1997; вид. и Зборник радова *Колубарска бијка, ратни најори Србије 1914. године*, Историјски институт Београд, 1985. и Зборник радова *Ваљево 1914-1918*, Народни музеј Ваљево и Институт за новију историју Србије, Ваљево, 2000.

ишласи, извршили јуриш и заробили 4 официра и 80 војника и њодофицира и зайленили два миџраљеза.

д) 12. септембра 1918. године, њриликом вођења борбе код Црквице, добровољно се њријавио да иде у њаџролу и задатак завршио на задовољство, њри чему је њреџходно њримером својим друговима, али кад је њрешао дуџарске ровове, дио је ойкољен од неџријатељских војника, који су имали намеру да га заробе, но он се није дао заробити, већ је отворио ватру и даџио домбе ње је убијен од неџријатеља.“

команданџи војвода, Пеџар Бојовић с.р.

Војник Радивој Тешић сахрањен је 13. септембра од другова у месту Старе Црквице испред Велеса и уписан је у војне књиге погинулих под бројем 81 јединичног списка.

Фебруара 1919. године, отац Радомир Тешић молио је Суд општине села Лесковица да му се за погинулог сина досуди инвалидска потпора, јер је „стар 65 година и неспособан за тежач-

Наредба А. В. Бр. 39469.

Командантара А. Армије за две јединице и џеорнове
А. Армије, 11 јануара 1919. год, Војна Служба

11

Редом 1. септембра 1918. године, џриликом вођења борбе код Црквице, добровољно се џријавио да иде у џаџролу и задатак завршио на задовољство, џри чему је џреџходно џримером својим друговима, али кад је џрешао дуџарске ровове, дио је ойкољен од неџријатељских војника, који су имали намеру да га заробе, но он се није дао заробити, већ је отворио ватру и даџио домбе џе је убијен од неџријатеља.

12. септембра 1918. године, џриликом вођења борбе код Црквице, добровољно се џријавио да иде у џаџролу и задатак завршио на задовољство, џри чему је џреџходно џримером својим друговима, али кад је џрешао дуџарске ровове, дио је ойкољен од неџријатељских војника, који су имали намеру да га заробе, но он се није дао заробити, већ је отворио ватру и даџио домбе џе је убијен од неџријатеља.

Командантара,
Војвода, Пеџар Бојовић с.р.

Романџа
Савезе Губерњ. Адм. Служба.
Бр. Бр. 15272.
11 јуна 1919 год.

Београд.
"Народна Мисао"
Бр. 44823.
11 јуна 1919 год.
11. Београд.

Факсимил џисма војводе Пеџара Бојовића од јануара 1919. године

ке радове, те не могу сам себе издржавати“. Потпору је тражио само за себе. Суд је издао уверење да почивши син Радивој није имао свог засебног имања, па стога није плаћао ни порезе држави, „сем што је уживао имање свог оца Радомира у задрузи“. Председник Суда Драг. П. Андрић је наложио свештенику цркве у Ђелијама да овај пошаље општини извод из књиге рођених за почившег Радивоја.

До јуна месеца трајало је прикупљање документације која је садржавала молбу војним властима, извод из књиге рођених, уверење о задружном стању и непосредном задужењу пореза која је упућена на адресу команданта V окружне команде потпуковника Влад. В. Тимотијевића. Командант Тимотијевић је предао молбу команданту трећег батаљона и командиру прве чете Дринске дивизије који су службовали у Загребу, јер се јединица тада налазила у том граду. Карактеристику погинулог редова Тешића дао је заступник командира прве чете поручник Свет. Миленковић на основу извештаја бр. 3099 од 14. јула 1919. године. Писмо је службеним путем упућено, крајем истог месеца, на адресу ваљевског Првостепеног суда, који је био надлежан по питању инвалидске потпоре у срезу. Суд је тражио ново уверење за молиоца Радомира о томе колико плаћа непосредне порезе, као и уверење о пунолетном сину Крстивоју и броју чланова породице.⁴ Суд у Лесковицама је проследио ваљевском Првостепеном суду да Радомир Тешић плаћа непосредне порезе на земљиште 4.02 динара, да нема имања у другој општини, а да је због куповине земље имао нешто већи порез него што је плаћао по годишњем задужењу пореза за 1910. годину.

Ваљевски Првостепени суд упозорио је актима Општински суд у Лесковицама да потоњи треба да преименује своје уверење у коме стоји да је покојни Радивој био једини хранилац, јер је утврђено да молилац Радомир има живог пунолетног сина Крстивоја, и да се убудуће обраћа пажња при издавању оваквих уверења, да она буду мање нејасна, јер они који издају оваква

⁴ Ово уверење послато је на адресу Суда у Лесковицама. Уверење за добијање инвалидске потпоре садржавало је потврду да је молилац у животу, крштеницу за све поименце који траже потпору, а ако се ради о малолетнику да се у формулару тачно назначи ко ће за те малолетнике да прими решење и потпору – нап. аут.

непотпуна и погрешна уверења при општинским судовима могу за њихово издавање сносити законске последице.

Октобра 1919. године, ваљевски Првостепени суд је донео решење по овој молби у коме се констатује да погинули Радивој није био једини хранилац своје оцу Радомиру, већ да Радомир има још једног сина Крстивоја, старог 32 године. По члановима 15, 19. и 35. Закона о потпори војних инвалида, ваљевски Првостепени суд је, под редним бројем 17968 предмета, досудио да Радомир нема право да тражи инвалидску потпору од српске државе, те је од ње одбијен, јер има другог сина који ће се бринути о њему, па овај захтев сматра недоказаним и неумесним.⁵

Финансијске прилике земље, па самим тим и стање инвалидских потпора, најбоље је у свом говору оценио министар финансија Момчило Нинчић на осмом редовном састанку Привременог народног представништва (ПНП), од 25. марта 1919. године у Београду где се наводи „да ће инвалидска помоћ сигурно однети десетине милиона расхода, а сам нови правац у социјалној политици државе много кошта. Наши редовни приходи једва да ће бити потребни да покрију једну трећину државних расхода, а ипак целом земљом је завладао један луд оптимизам, све се са правом тражи од државе. Стање наших финансија је такво да је дефицит преко једне милијарде динара. Да се из финансијске ситуације у којој се ми данас налазимо изађе са чашћу и сретно, треба да буде обавештен цео народ, јер је потребна помоћ целог народа“. У духу ових изјава следило је законодавство које је веома поштрило критеријуме за добијање инвалидских потпора. Министар Нинчић је у свом експозеу од 23. маја 1919. године у ПНП изјављивао да је сума за инвалидске потпоре превелика и да је у том циљу издвојено 21,4 милиона динара и 73 милиона круна. Колика су то била издвајања говорио је и податак да је за инвалидску потпору бораца балканских ратова Србија издвојила 7,2 милиона динара⁶.

---

⁵ Решење ваљевског Првостепеног суда потписали су председник Суда О. Поповић, судије Р. Павловић, В. Палић и деловођа – писар Н. Јанковић

⁶ МИАВ, Скупштина, Стенографске белешке Привременог народног представништва Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца (у даљем тексту ПНП Краљевства СХС), 1916-1920, 1919. година, инв. бр. 1961/III, стр. 111-113, кут. бр. 1

Радомир Тешић се децембра 1919. године жалио против пресуде ваљевског Првостепеног суда Касационом суду и Министарству војске и морнарице. У писму министру војске Тешић наводи да му је други син Крстивој у војсци од 1912. године и да још није демобилисан, те да не живи од његове помоћи. Тешић моли да му Држава помогне јер је сасвим стар и изнемогао, да не може више да обрађује рђаву земљу и закључује „што је мој син Радивој као херој при отварању врата у мајку Србију јуначки пао за спас и слободу српства, зашто је и похваљен наредбом команданта I армије А. Ђ. бр. 39469, од 4. јануара 1919. године, па није право да отац једног храброг ратника да се пати без икакве помоћи.“ У писму напомиње да је „болестан и да не може више да исхрањује децу како једном оцу доликује.“ Поново је отпочело мукотрпно прикупљање документације, а у међувремену син Крстивој је демобилисан и дошло је до поделе имања између оца и сина што су и потврдиле књиге ваљевског Првостепеног суда 28. априла 1920. године, под редним бројем предмета 8879. Некадашња породична задруга се поделила на два равна дела⁷. Стога је маја исте године Радомир Тешић поново поднео молбу за инвалидском потпором за себе и своју најмлађу кћи Маргиту,⁸ да не би од глади скапали⁸. Поново је прикупљана документација која је слата на адресе ваљевске пуковске окружне команде, Суду општине, Касационог суда. У извештају V пуковске окружне команде заведене под инв. бр. 14623, од 23. 7. 1920. године, потписане од команданта пуковника Милана Милинковића наведено је мишљење да иако се Крстивоје оделио од свог оца Радомира ипак је законска и морална обавеза сина да издржава свог остарелог оца по члану 21. и 24. Закона о потпори војних инвалида.

Молба Радомира Тешића оверена је од стране Суда општине лесковачке, уз извод Цркве лелићске, па је захтев Радивоја Тешића за инвалидском потпором поново доспео пред ваљевски Првостепени суд. С обзиром да је молба била заснована на већем броју нових докумената, као и због тешке финансијске ситуације

⁷ Радомиру су припали воћњаци, њиве, кућа и једна кошара а Крстивоју ливада, два вајата и једна кошара. Стока је подељена на равне части. Обојица су плаћали непосредни порез од непуне два динара – нап. аут.

⁸ За тражење инвалидске потпоре била је изостављена кћи Наталија, јер је имала 23 године, тј. била је пунолетна – нап. аут.

у држави, њено разматрање трајало је све до марта 1921. године. Дана 7. марта на основу молбе и бројних аката које је поднео молилац Тешић, Суд је досудио да је законска обавеза Крстивоја да издржава свог оца, а по члану 3. и 127. Грађанског законика, па се тако Радомир поново одбија од тражења потпоре од српске државе као захтева неумесног и недоказаног. Решење Првостепеног суда бр. 22459 је стављено *ad acta*, па је писменим путем Суд обавестио молиоца Радомира о својој одлуци. Том приликом Радомир је имао обавезу да исплати трошкове Суда приликом другог захтева за подношење инвалидске потпоре.⁹

Интересантно је да држава тог периода није водила статистичке податке о броју инвалида и палих ратника, а сматрало се да само инвалида има преко 150.000, иза којих је остало близу 600.000 ситне и нејаке деце. Посланици ПНП изгласали су државне расходе за инвалидске потпоре за годину 1920/21 у вредности око 305 милиона динара (на овом примеру може да се види како су увећани ови расходи у односу на 1919. годину за више од шест пута, што говори о већем броју поднетих молби у 1920. години, али и разорној инфлацији која је задесила земљу). Међутим, исте 1920. године, Влада је стопирала одлуку о повећању инвалидских потпора због огромних инфлаторних токова у земљи, као и немогућношћу добијања брзог и адекватног кредита од стране савезника. Стога треба тражити разлоге зашто је огроман број инвалидских потпора био управо у ово време одбијен. Закон о инвалидској потпори предвиђао је да потпора тече од дана поднете молбе за подношење исте.¹⁰

Питање инвалидских потпора било је врло заступљено у говорима и интерпелацијама народних посланика у ПНП. Навешћемо овом приликом неколико навода из истих – „данас изгледа, ова Влада не сматра ни да постоје инвалиди. О њима нико не води бригу, нити се стара о њиховом животу и њиховим породицама, чији су храниоци онеспособљени у ратовима за ослобођење и уједињење. Виде се по београдским улицама где просе

---

⁹ МИАВ, ОС, 1920. година, дел.бр .Ф-5-92/20. Пресуду је донео судија Мил. Вуковић, а завео је у судске књиге деловођа – писар М. Лакић

¹⁰ МИАВ, *Службене новине*, ванредни број од 25. августа, бр. 185а, стр. 22-23, 30; Стенографске белешке ПНП Краљевине СХС, инв. бр. књ. 1961, од 22. марта 1919, и инв. бр. књ. 1965, од 24. марта 1920.

за парче хлеба. Овакви примери наших хероја потресају свачију душу, само не господе из Владе. Милосрдни људи дају им милостињу, али је она мала и пролазна. Оно што они заслужују, и што им се мора дати, то им мора пружити Краљевска влада. Она то не чини. Противу овога дижу се сви свесни елементи и осуђују Владу што не врши своју дужност према јунацима који су дали држави све што се може и што се мора дати. Но, и поред таквих протеста, Влада не поклања пажњу својој осакаћеној и онеспособљеној браћи, која ни у рату, ни данас, није потражила нити тражи ништа више, сем онога што је потребно за скроман живот. То је за осуду. Сматрамо да је наша дужност да се инвалидима осигура живот, јер су својим делима они задужили ову земљу.¹¹

„ Ја мислим да нека вајна инвалидска потпора од 30-60 динара да то само није довољна помоћ, него се чак не сме ни поменути да је то нека награда и признање нашим изгинулим јунацима. Можда су државне материјалне прилике спречиле да им се учини потпуно признање и да се обезбеде њихове незбринуте породице. Ја то не знам. Ви ћете то боље знати, као чланови странака заступљених у Влади. Ваљда вас ваши министри обавештавају о томе какве су наше финансије, јер ја сам посланик већ годину и по дана у овом парламенту, и још не знам какво је финансијско стање у земљи. Јер велики је број јунака изгинуо, па бар да им дамо признање тим херојима и ратницима, да им се да морално и политичко признање поред неопходне материјалне помоћи¹².

У изворима МИАВ-а наишли смо на велики број поднетих молби за инвалидску потпору у ваљевском срезу, од којих је приличан број био одбачен, као у случају захтева Радомира Тешића. На проблем инвалидских потпора ваљевског краја указивано је у штампи, па чак и међу министрима и посланицима ПНП и Уставотворне скупштине Краљевине СХС.¹³ Тако на пример,

¹¹ Стенографске белешке Уставотворне скупштине Краљевине СХС, 1921. година, 1. књига, од 12. марта 1921. године.

¹² МИАВ, Стенографске белешке ПНП Краљевине СХС, инв. бр. књ. 1965, од 15. априла 1920. и 17. јуна 1920. и Стенографске белешке Уставотворне скупштине Краљевине СХС, инв. бр. књ. 1963 од 11. и 12. маја 1921. године

¹³ Стенографске белешке ПНП Краљевине СХС, 1919. година, инв. бр. књ. 1961, од 17. марта 1919, и Стенографске белешке Уставотворне скупштине Краљевине СХС од 1921. године, I књига, од 25. јануара 1921. године, стр. 12.

Радисав Обрадовић, општински деловођа Пецке молио је ПНП да регулише инвалидску помоћ породицама изгинулих ратних обвезника, као и да се обезбеде макар минималне суме за сиромашно становништво подгорског краја. Војислав Лазић, опозициони посланик из посавског среза, поменуо је ово питање у клупама Уставотворне скупштине које на овом месту делимично наводимо: – „Господо посланици, један дуг који дугујемо ми, чија је срећа била да останемо у животу после ових крвавих ратова, јесте да збринемо породице инвалидске, да се одужимо сирочади наше изгинуле браће, преко чијих костију ми данас доносимо Устав наше уједињене велике државе. Тако иста једна најсветија дужност била је и преча од свих осталих да се побринемо за личне инвалиде, који су остали у животу, али су остали неспособни за сваки рад, који су изгубили руку, ногу, очи, тако да данас живе једним животом бедним и мучним. У ваљевском Првостепеном суду налази се више од 4.000 предмета, о којима суд још није донео своје решење по тражењима инвалиде за личне инвалиде и инвалидске породице. Лични инвалиди, инвалидске породице, сирочад и удовице са ситном децом муче се јер немају средства за живот, а њихови предмети стоје још једнако нерешени код судова. У доба опште грабежи, која је у овој земљи после нашег доласка наступила, поједини људи користе прилику, па од тих сирочади изгинулих ратника узимају новац тобоже да им издаду решења да добију инвалиду. Адвокати и поједини пискарачи уцењују те удовице и сироте инвалидске породице, те узимају по четири до пет, па и више стотина динара да им та решења израде. Ја имам за то доказе, господо, али нећу да именујем адвокате. Част и поштовање, али тако ствар стоји“.

Треба истаћи да су у раду Уставотворне скупштине опозициони посланици у више наврата захтевали сузбијање корупције у адвокатским редовима, а која се између осталог тицала бројних неправилности у вези предмета око добијања инвалидске потпоре, дечјој помоћи и у раду среских судова. Међутим, због јаког лобија, одговорност адвоката по овим питањима ретко је долазила до судова.

У циљу бржег решења инвалидског питања у држави, Удружење ратних инвалида Краљевине СХС поднело је Уставотворној скупштини Резолуцију дана 7. маја 1921. године. Поменута

резолуција изазвала је жучне говоре у скупштини, као и већи број новинских текстова; међутим, питање инвалидских потпора није ни овом приликом решено.¹⁴ Питање инвалидских потпора било је делимично решено у периоду тек пред Други светски рат. Инвалидима који су за своје ратне ране и реуматизам тражили бесплатно лечење у бањама држава обично није излазила у сусрет.¹⁵

Лицима којима је одобрена инвалидска помоћ следовало је од 360 до 480 динара годишње прихода, што је била више него симболична помоћ од које се није могло живети. Треба напоменути да је због тешких економских услова у држави исплата инвалидских потпора каснила и била обезвређена високом инфлацијом. Поједине породице су инвалидску помоћ увећавале дечјом помоћи која је била још симболичнија и у ваљевском крају обично је износила од 10 до 40 динара месечно по детету погинулог борца.¹⁶

¹⁴ Стенографске белешке Уставотворне скупштине Краљевине СХС, I књига, инв. бр. 1963 од 18. маја 1921. године, стр. 3

¹⁵ ОС, 1921. година, разне фасцикуле, дел. бр. 2810 и 2935. Тек децембра 1921. године донешен је Закон о привременој помоћи инвалида. По члану 2. и 19. овог закона инвалиди су имали право на бесплатну возњу железницом кад путују у болницу, ортопедске заводе, санаторијуме и бање. Међутим, на одобрење Министарства саобраћаја чекало се још шест месеци. Треба да се напомене да је држава овим путем хтела да помогне најтеже инвалиде, који су добијали путовнице од секретара Окружних заштита. Инвалиди и њихове породице имали су право на бесплатну храну и одећу, ћебад и слично, али због тешког материјалног стања државе и саме Окружне заштите инвалида у Ваљеву поменуте потрепштине су врло ретко дистрибуиране, и поред уредног списка сиротних инвалида ваљевског краја, вођеног при Општини. Инвалидима је бесплатно дистрибуиран и лист Ратни инвалид који је штампан у Београду. Од 1921. године Скопљанска извозна Банка давала је 2% од своје годишње зараде за потребе школовања инвалидске деце. За овај гест добре воље Банка је добила и одобрење Министарства трговине и индустрије. Банка је молила друге новчане заводе да крену њеним примером и да тај начин обезбеде будућност деци погинулих и осакаћених ратника – нап. аут.

¹⁶ Захтев за добијање дечје помоћи упућивао се Извршном одбору ваљевске општине, као и Окружној државној заштити деце и младежи. Након одобрења релевантних државних органа, чије су одлуке спроводиле окружне установе у Ваљеву, деца погинулих ратника стављана су под заштиту државе, али само до 16 или у ређим условима, како је описао законодавац у закону до навршене 18 године живота. Административни поступак за добијање дечје помоћи био је обиман, мукотрпан и спор процес – нап. аут.

Инвалиднина се није могла да прими ако је утврђено да је погинули војник у време борби побегао из јединице (дезертирао) или неко време провео у хајдучији.¹⁷ У недостатку адекватне државне помоћи многи инвалиди су се након рата самоорганизовали. Тако су бивши ратници, инвалиди тамнавског среза, оформили јула 1921. године Инвалидску набављачку и потрошачку задругу, са седиштем на Убу, чија је делатност била помоћ инвалидима тамнавског краја у храни, одећи, обући, као и финансијској помоћи и стварању штедних улога чланова задругара.¹⁸

---

¹⁷ ОС, 1920. година, дел. бр. 2080 и ОС, 1921. година, дел. бр. 179

¹⁸ Исто, 1921. година, дел. бр. 2068 и 14288. Председник задруге био је Миливоје М. Јездимировић, а члан управе Стеван Н. Николић, трговац са Уба. Инвалиди су од државе добијали инвалидске књижице које су садржавале личне податке, износ инвалиднине, исплаћене суме инвалиднине за поједине месеце и године, додатке и сл. На лекарским прегледима утврђивала се инвалидност бивших ратника и она је мерена у процентима телесног оштећења. У појединим случајевима вршила се ревизија инвалидских решења, пред лекарским и државним комисијама, да би се утврдило да ли је дошло до побољшања здравствених околности, које су са собом повлачиле и губљење права на инвалиднину.